

بررسی هنر اسلامی و نشانه شناسی آن در معماری اروپا

رضا خسروانیان

کارشناس ارشد باستان شناسی، گرایش تاریخی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، تهران، ایران.

چکیده

اعتلای هنر اسلامی و رویارویی غربیان با دستاوردهای آن که با انگیزه‌های گوناگونی صورت گرفت، موجبات تحسین و حیرت اروپاییان را که در سطح پایین‌تری از بلوغ هنری قرار داشتند، فراهم نمود. در نتیجه انتقال هنرهای اسلامی از مسیرهای شناخته شده ای به غرب اتفاق افتاد. هنرهای اسلامی به صورت‌های متفاوت و در مقاطع گوناگون به غرب منتقل شد. این تأثیرات در دوره‌هایی به شکلی گسترده و فراگیر و در زمانهایی نیز با شدت کمتری جریان داشت. شناخت جنبه‌های مختلف این روند انتقال، بسیار با اهمیت است و در مورد این موضوع، ارائه نظراتی واحد و یکسان مشکل به نظر می‌رسد. هنر اسلامی محمل معانی عمیق و مفاهیم ارزشمند دینی است که از زبان قرآن بهره می‌گیرد و با پرورش روح و اندیشه انسان در حوزه‌های مختلف هنر چون نقاشی، خوشنویسی، معماری و سایر رشته‌های هنری تجلی زیبا شناسانه می‌یابد، چنانکه مساجد اولین تجلی گاه هنر اسلامی محسوب می‌شوند. معماری هم فن است و هم هنر چرا که در طراحی یک فضا افزون بر جنبه‌های سازه‌ای و فنی، ویژگی هنری نیز مد نظر است. هنر معماری از مباحث نظری چون فلسفه، روان شناسی، تاریخ و فرهنگ تاثیر می‌پذیرد. پس از انتقال تفکر اسلامی به غرب قرون وسطی و تسلط هشتصد ساله ی مسلمانان به اندلس (اسپانیا)، این سرزمین به حلقه واسطه ی فرهنگ و هنر اسلامی و غرب تبدیل شد. از جمله آگاهی غربیان از سبک معماری اسلامی موجب الهام بخشی به آن‌ها گردید و در ساخت و ساز کلیساها و دانشگاه‌ها مد نظر قرار گرفت. لذا در این مقاله نگارندگان کوشیده اند با بررسی نشانه شناختی هنری بعضی از اماکن مهم تاریخی اروپا، تاثیر پذیری آنها را از هنر و معماری اسلامی بررسی نمایند.

واژگان کلیدی: تاریخی، اسلامی، هنر اسلامی، معماری، غرب، نشانه شناسی.